

Εθνική Αναλογιστική Αρχή
Σταδίου 29
10110 Αθήνα,
Ελλάδα.

ΕΛΛΑΔΑ, ΕΘΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΔΑΠΑΝΩΝ ΓΙΑ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ 2008

Νοέμβριος 2008*

Περιεχόμενα	Σελίδα
1. Εισαγωγή	2
2. Επισκόπηση του συνταξιοδοτικού συστήματος	2
3. Αποτελέσματα προβολών για τις συντάξεις	9
Εύρος κάλυψης συνταξιοδοτικών ταμείων που αφορούν οι προβολές	9
Επισκόπηση των αποτελεσμάτων των προβολών	9
Περιγραφή των βασικών κινητήριων δυνάμεων πίσω από τα αποτελέσματα της προβολής και οι επιπτώσεις τους σε κρίσιμα σημεία ενός ερωτηματολογίου περί συντάξεων	13
Ανάλυση ευαισθησίας	17
Περιγραφή των μεταβολών συγκριτικά με την προβολή για το 2001	18
4. Περιγραφή του μοντέλου προβολής συντάξεων και των στοιχείων βάσης	20
Θεσμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο γίνονται αυτές οι προβολές	20
Παραδοχές και μεθοδολογίες που χρησιμοποιούνται	20
Μεταρρυθμίσεις που ενσωματώθηκαν στο πρότυπο	26
5. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	27

* Η μελέτη πραγματοποιήθηκε με ημερομηνία υπολογισμών 31/12/2007 και παραδόθηκε στο Ageing Working Group το Νοέμβριο του 2008

1. Εισαγωγή

Από την ίδρυσή της το 2002, η Εθνική Αναλογιστική Αρχή της Ελλάδος (ΕΑΑ) αναπτύσσει τις δικές της υποδομές για την αξιολόγηση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης (συνταξιοδότησης και υγείας ιατρικής περίθαλψης), σύμφωνα με την αποστολή της.

Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΑΑ πρόσφατα ξεκίνησε συνεργασία με το Διεθνές Γραφείο Εργασίας (International Labor Office - ILO), με στόχο την ανάπτυξη αναλυτικών αναλογιστικών μοντέλων για τα κύρια ταμεία συντάξεων. Στο πλαίσιο αυτής της συνεργασίας, το προσωπικό της ΕΑΑ εκπαιδεύτηκε στη χρήση των μοντέλων, τα οποία δύνανται να επικαιροποιηθούν και σταδιακά να διευρυνθούν, ούτως ώστε να καλύπτουν πρόσθετους τομείς του συστήματος. Η παρούσα μελέτη βασίζεται κυρίως στο πλαίσιο μοντελοποίησης που αναπτύχθηκε από κοινού με τον ILO, το οποίο προσαρμόστηκε στις δημογραφικές και μακροοικονομικές παραδοχές της ομάδας εργασίας για τη Γήρανση του Πληθυσμού και τη Βιωσιμότητα της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής (EPC AWG). Η ανάλυση συμπληρώνεται από μια μη-αναλογιστική μέθοδο προσέγγισης της εξέλιξης των συνταξιοδοτικών δαπανών ως προς το τμήμα του συστήματος που δεν είναι ρητά μοντελοποιημένο. Λεπτομέρειες για τα αναλυτικά πρότυπα και τη μη-αναλογιστική προσέγγιση παρέχονται στην ενότητα 4.

2. Επισκόπηση του συνταξιοδοτικού συστήματος

Το σύστημα ασφάλισης στην Ελλάδα βασίζεται, κατ' αρχήν, σε τρεις πυλώνες:

- I. Ο πρώτος πυλώνας -κοινωνική ασφάλιση- είναι δημόσιος, υποχρεωτικός και περιλαμβάνει τις κύριες και επικουρικές συντάξεις, που καλύπτουν τους κινδύνους του γήρατος, του θανάτου, της ανικανότητας και της ασθένειας. Τα ταμεία πρόνοιας προσφέρουν εφάπαξ παροχές και, παρόλο που η συμμετοχή σε αυτά δεν είναι υποχρεωτική, ανήκουν και αυτά στον πρώτο πυλώνα.
- II. Ο δεύτερος πυλώνας -επαγγελματική ασφάλιση-δεν είναι υποχρεωτικός και αφορά σε αυτοχρηματοδοτούμενα ταμεία συνταξιοδότησης επαγγελματικών ομάδων, τα οποία καλύπτουν τους ίδιους κινδύνους με τον πρώτο πυλώνα.
- III. Ο τρίτος πυλώνας αφορά στην ιδιωτική ασφάλιση.

Ωστόσο, οι συντάξεις στην Ελλάδα παρέχονται σχεδόν αποκλειστικά από το κράτος μέσω του πρώτου πυλώνα και η προσφυγή στα επαγγελματικά ταμεία και στην ιδιωτική ασφάλιση είναι εξαιρετικά περιορισμένη¹. Το 2007, οι ακαθάριστες δαπάνες συνταξιοδότησης ανήλθαν στο 11,7% του ΑΕΠ, από το οποίο το 99,5% αποτελούσε συντάξεις του πρώτου πυλώνα. Οι δημόσιες συντάξεις παρέχονται από πληθώρα ταμείων, τα οποία είναι ΝΠΔΔ και αποτελούν μέρος του ευρύτερου κρατικού τομέα². Τα ταμεία προσφέρουν καθορισμένες παροχές βάσει των εισφορών εργοδότη και εργαζομένου. Παρόλο που τα ταμεία επιτρέπεται να διατηρούν τυχόν χρηματικά πλεονάσματα - γεγονός που αντανάκλα την αρχική σύλληψη του συστήματος ως αυτοχρηματοδοτούμενου - στο σύνολο, αυτά δεν είναι σημαντικά και λειτουργούν σε γενικές

¹ Οι Μυλωνάς και de la Maisonneuve (1999) αναφέρουν ότι οι ασφαλιστικές εταιρείες αποδίδουν τη χαμηλή ζήτηση για ιδιωτικές συντάξεις στην γενναιοδωρία του δημόσιου συνταξιοδοτικού συστήματος.

² Πριν τη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού το Μάρτιο του 2008 (Ν 3655/2008), υπήρχαν 133 διαφορετικά ταμεία υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Προστασίας.

γραμμές ως αναδιανεμητικά (pay-as-you-go - PAYG) συστήματα. Ο μεγάλος αριθμός των ταμείων προέκυψε από την ιστορική εξέλιξη του συνταξιοδοτικού συστήματος, κατά την οποία τα ταμεία δημιουργούνταν από τον εκάστοτε επαγγελματικό τομέα. Εν μέρει εξ αυτού του λόγου, οι προσφερόμενες παροχές διαφοροποιούνται από ταμείο σε ταμείο, ή ακόμα και μέσα στο ίδιο το ταμείο. Οι εργαζόμενοι είναι ασφαλισμένοι σε ένα κύριο φορέα, ανάλογα με το επάγγελμά τους, αλλά συνήθως έχουν και συμπληρωματική κάλυψη, η οποία μπορεί να παρέχεται από ένα ξεχωριστό επικουρικό ταμείο και/ή ταμείο πρόνοιας.

Λειτουργώντας ουσιαστικά ως αναδιανεμητικό σύστημα, το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης της Ελλάδας εκτίθεται άμεσα στους κινδύνους που συνεπάγεται ο γηράσκων πληθυσμός. Το δημογραφικό πρόβλημα στην Ελλάδα προβλέπεται σταθερά μεγαλύτερο από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι προβολές της Eurostat για το 2008 αναφέρουν επιδείνωση του δείκτη εξάρτησης ηλικιωμένων³ από 27,8% το 2008 σε 57,1% το 2060. Η αναλογία ασφαλισμένων που καταβάλλουν εισφορές και συνταξιούχων έχει φθάσει στο 1,75:1 αντί του 4:1 που απαιτείται για ένα βιώσιμο αναδιανεμητικό συνταξιοδοτικό σύστημα.

Ως αποτέλεσμα, ο Τακτικός Κρατικός Προϋπολογισμός (ΤΚΠ) συνεισφέρει όλο και μεγαλύτερα ποσά στις υπηρεσίες της κοινωνικής ασφάλισης από έτος σε έτος. Το 2007, το ποσό αυτό του ΤΚΠ ανήλθε σε 10.347.926 Ευρώ, έναντι του 2006 που ανήλθε σε 9.718.281 Ευρώ. Αυτές οι δαπάνες για την κοινωνική ασφάλιση περιλαμβάνουν τις συντάξεις πολιτικών, στρατιωτικών, εργαζομένων σε δήμους και κοινότητες, επιδόματα σε μέλη της Εθνικής Αντίστασης (που δεν καλύπτονται από οργανισμούς ασφάλισης), δαπάνες ιατρικής περίθαλψης δημόσιων λειτουργών και συνταξιούχων, επιδοτήσεις ιδρυμάτων κοινωνικής πρόνοιας και νοσοκομειακής περίθαλψης, καθώς και άλλες δαπάνες του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Ο συνολικός δείκτης αναπλήρωσης⁴ της τάξης του 60,6% το 2007 αποκρύπτει τις σημαντικές διαφορές στη γενναιοδωρία των συντάξεων μεταξύ των διαφόρων συνταξιοδοτικών ταμείων, καθώς οι επιμέρους δείκτες αναπλήρωσης κυμαίνονται ανάμεσα στο 10,6% για τους αγρότες ως το 149,8% για τους δημόσιους υπαλλήλους. Επιπλέον, υπάρχουν σημαντικές διαφορές και μέσα στην ίδια επαγγελματική κατηγορία ακόμα και του ίδιου συνταξιοδοτικού Ταμείου. Συνολικά, η ισχύουσα νομοθεσία κάνει μια ευρεία διάκριση ανάμεσα σε εκείνους που πρωτοασφαλίστηκαν πριν και μετά το 1993, με τους πρώτους να απολαμβάνουν σε γενικές γραμμές πιο γενναιοδωρους όρους όσον αφορά στα όρια ηλικίας, στους δείκτες αναπλήρωσης και στις προϋποθέσεις θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Όσον αφορά στους μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα, για παράδειγμα του ταμείου ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, η ηλικία συνταξιοδότησης που προβλέπει ο νόμος για τις ασφαλισμένες γυναίκες προ του 1993 είναι το 60^ο έτος ηλικίας, ενώ για τις ασφαλισμένες μετά το 1993 φτάνει το 65^ο έτος ηλικίας. Ωστόσο, ανάλογα με το ταμείο, ενδέχεται να υπάρχουν πολλοί ακόμα διαχωρισμοί μεταξύ των ασφαλισμένων με εξίσου διαφορετικούς όρους.

Ο εκτεταμένος κατακερματισμός του συστήματος έχει αναγνωριστεί προ πολλού ως ένα σημαντικό εμπόδιο στην αποτελεσματική εποπτεία. Παρέχει πολυάριθμες διόδους πρόωρης συνταξιοδότησης, διευκολύνει την εισφοροδιαφυγή και προκαλεί καταφανείς ανισότητες και υψηλά διοικητικά κόστη. Η πρόσφατη μεταρρύθμιση (Ν 3655/Φ2008), που ψηφίστηκε το Μάρτιο του 2008, αποτελεί ένα αποφασιστικό βήμα προς την κατεύθυνση της αντιμετώπισης των διοικητικών ελλειμμάτων του συστήματος, ενώ περιλαμβάνει και αρκετές παραμετρικές ρυθμίσεις.

³ Ο δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων ορίζεται ως ο λόγος: (πληθυσμός ηλικίας άνω των 65)/(πληθυσμό ηλικίας 15-64).

⁴ Ο δείκτης αναπλήρωσης ορίζεται ως ο λόγος: (ΜΟ νέων συντάξεων) / (ΜΟ μισθών)

Κύρια χαρακτηριστικά της πρόσφατης μεταρρύθμισης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης (N 3655/2008)

Διοικητικά χαρακτηριστικά:

- Αντιμετωπίζεται αποφασιστικά ο κατακερματισμός του συστήματος, αφού μειώνεται ο αριθμός των ταμείων από 133 σε 13. Επίσης αναμένεται περιορισμός του διοικητικού κόστους και βελτίωση της εποπτείας και του ελέγχου.
- Εισάγεται ο Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης, που τίθεται σε ισχύ από 01.06.2009, επιτρέποντας, μεταξύ άλλων, τη βελτίωση του ελέγχου των δαπανών. Η εισαγωγή του Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης αναμένεται επίσης να ενισχύσει τον έλεγχο της εργοδοσίας, συμβάλλοντας έτσι στη μείωση της εισφοροδιαφυγής.
- Ιδρύεται το Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ), προκειμένου να διασφαλιστούν οι μελλοντικές καταβολές συντάξεων. Το ΑΚΑΓΕ θα συγκεντρώσει αποθεματικό ούτως ώστε να χρηματοδοτήσει τις καταβολές συντάξεων των συνταξιοδοτικών ταμείων κοινωνικής ασφάλισης τα έτη μετά την 01.01.2019. Από την 01.01.2009, το ΑΚΑΓΕ θα χρηματοδοτείται ως εξής:
 - 10% από τα συνολικά ετήσια έσοδα ιδιωτικοποιήσεων,
 - 4% από τα ετήσια έσοδα από τον ΦΠΑ,
 - 10% από τις συνολικές ετήσιες εισπράξεις από ειδικούς κοινωνικούς πόρους των Ταμείων Κοινωνικής Ασφάλισης, υποκαταστημάτων ή λογαριασμών, όπως περιγράφεται στο άρθρο 150 του Ν 3655/2008.

Παραμετρικά χαρακτηριστικά:

- Δίνονται χρηματικά κίνητρα για την παράταση του εργάσιμου βίου κατά έως και 3 χρόνια πέραν της ηλικίας συνταξιοδότησης που προβλέπει ο νόμος και αυξημένα αντικίνητρα για πρόωρη συνταξιοδότηση.
- Τίθενται αυστηρότερες προϋποθέσεις θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος, κυρίως για τους μισθωτούς (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ).
- Ενισχύονται οι όροι που αφορούν στην άδεια μητρότητας, με στόχο τη διευκόλυνση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Επιπλέον, έχει ξεκινήσει εξέταση της λίστας των «βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων», από την οποία ενδέχεται να προκύψουν αυστηρότερα κριτήρια θεμελίωσης δικαιώματος πρόωρης συνταξιοδότησης.

Σύνοψη των βασικών μεταρρυθμίσεων του συνταξιοδοτικού συστήματος στο πρόσφατο παρελθόν:

1. Ν 2084/1992. Διαχώρισε τους ασφαλισμένους σε εκείνους που πρωτοπροσλήφθηκαν πριν το 1993, τους «προ-1993» αφ' ενός και εκείνους που πρωτοπροσλήφθηκαν μετά το 1992, τους «μετά-1992» αφ' ετέρου. Η πρώτη ομάδα ασφαλισμένων διατήρησε υψηλότερα ποσοστά αναπλήρωσης και μικρότερη διάρκεια σταδιοδρομίας από την τελευταία. Ο νόμος μείωσε τις συντάξεις κατά 1/200 για κάθε μήνα πριν το 65^ο έτος ηλικίας, με μέγιστη μείωση 22,47%. Επίσης, εξίσωσε το γενικό όριο ηλικίας ανδρών και γυναικών αυξάνοντας την κανονική (πλήρης σύνταξη) ηλικία συνταξιοδότησης των γυναικών από τα 60 στα 65. Επιπλέον, επέφερε κρατική εισφορά στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ύψους 10% επί του μεικτού μισθού των εργαζομένων (υπαλλήλων).
2. Ν 3029/2002. Πραγματοποίησε μία πρώτη διοικητική συγχώνευση 10 κύριων συνταξιοδοτικών ταμείων υπαλλήλων στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ως το 2008, των λεγόμενων «ειδικών ταμείων». Η συγχώνευση συνοδεύτηκε από έναν ενιαίο κανόνα για τον υπολογισμό των συντάξεων των ταμείων, αυτόν του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, για τους «μετά 1992»

ασφαλισμένους, λιγότερο γενναιοδωρο από εκείνον των ειδικών ταμείων, καθώς και μικρότερες εισφορές, ίσες προς αυτές του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Επέφερε κίνητρο επιμήκυνσης της επαγγελματικής σταδιοδρομίας σε περισσότερα από 35 χρόνια, αυξάνοντας κατά 50% το ποσοστό σώρευσης, από 2% σε 3% ως το 37^ο έτος εργασίας. Άλλαξε τη μείωση του 1/200 στις πρόωρες συντάξεις σε 1/267. Αντικατέστησε την κρατική εισφορά του 10% επί του μεικτού μισθού κάθε ασφαλισμένου του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ με το 1% του ΑΕΠ από το 2030 και εξής. Επίσης, ίδρυσε το δεύτερο πυλώνα επαγγελματικής ασφάλισης. Η επίδραση αυτού του νόμου στο σύστημα δαπανών για συντάξεις δεν έχει αναλυθεί επίσημα και είναι δύσκολο να αναλυθεί διότι, όσον αφορά στη βιωσιμότητα, επέδρασε προς διάφορες κατευθύνσεις.

3. Η πρόσφατη μεταρρύθμιση του Ν 3655/2008 θέσπισε μαζικές συγχωνεύσεις των κύριων, επικουρικών, προνοιακών ταμείων και ταμείων υγείας, χωρίς να μεταβάλει τους όρους συνταξιοδότησης ή τις εισφορές. Επανέφερε τη μείωση του 1/200 για τους απασχολούμενους στον ιδιωτικό τομέα και πρόσθεσε σταδιακά, κατά μέσο όρο, 5 χρόνια σε ειδικές ομάδες γυναικών, όπως μητέρες με ανήλικα παιδιά, μητέρες με τρία ή περισσότερα παιδιά κλπ., οι οποίες μπορούσαν γενικά να συνταξιοδοτηθούν από το 55^ο έτος της ηλικίας τους. Η κύρια επίδρασή του ήταν στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, όπου μειώνεται το κόστος συνταξιοδότησης και, κατά συνέπεια μειώνεται και σε ολόκληρο το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, κατά 0,5% του ΑΕΠ το 2060. Σε γενικές γραμμές, ο νόμος δεν είχε καμία επίδραση στους αυτοαπασχολούμενους και τους αγρότες, όπου το ελάχιστο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης είναι το 65^ο έτος της ηλικίας και όπου δεν υπάρχουν τέτοιες ομάδες. Επίσης δεν επηρέασε το Δημόσιο Τομέα.

Πίνακας 10: Ιστορικές και υποθετικές αναπροσαρμογές ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ΟΓΑ και ΟΑΕΕ

	-				
/	2003 3.90% 2004 6.08% 2005 5.57% 2006 8.15% 2007 5.1% 2007:4% 93 : 28	2003 4,07% 2004 4,01% 2005 5% 2006 4% 2007 4%			
	()	()	()	()	
	2003 2004 2005 2006 2007 0-500 4% 5% 4% 4% 4% 500.01-1000 2% 3% 4% 4% 4% >1000 0% 0% 4% 4% 4%	2003 4,01% 2004 3,5% 2005 4% 2006 4% 2007 4%			
	+ 0.5%	+ 0.5%		()	
	93: () + *25)* + / . , . 93: 2 %*()* , .	2%* : * 2007: 1) 399.93 2) 495.74 3) 596.53 4) 736.10 5) 875.66 6) 1014.24 7) 1151.79	2%*() *() , 3%*()*() , 35 37, 2 %*()*()*() , 38.		

	-		
	: 13.33% *	: 7% *	20% *
	: 6.67% *		
	: 1%	: 14% *	
	2030		

Πίνακας 11: Ιστορικές και υποθετικές αναπροσαρμογές για τους Υπαλλήλους του Δημόσιου Τομέα

/	2003 2.05%		
	2004 5.4%		
	2005 3.6%		
	2006 3.0%		
	2007 3.5%		
	2008 4.5%		
	()	()	
	4% 2005-2007		
	+0.5%		+0.5%

	<p>93 2008: (1, *2,857%)]*(1+0,3*W/35)*</p> <p>*[1+2%* (5, -35)]*(1+b/35)*80%*[() ()+]</p> <p>93 2008: , 8% 1 , 18.88% 2</p> <p>33.05% 3 .</p> <p>93 2008: *2,857%)]*(1+0,3*W/35)*</p> <p>*[1+2%* (5, -35)]*(1+b/35)*max(80%-k/100,70%)*</p> $\frac{\sum_{m=1}^{\alpha} [\prod_{n=1}^{\alpha-m} (1+i_{\sigma-n+1})] * 12 * (basal)_{\sigma+m-\alpha-1} + \prod_{n=1}^{\alpha-m} (1+j_{\sigma-n+1}) * TAPA_{\sigma+\mu-\alpha-1}] + \sum_{\xi=1}^{\omega} (basal_{\sigma} + TAPA_{\sigma})}{V}$ <p>93 2008: , 8% 1 , 18.88% 2</p> <p>33.05% 3 .</p> <p>W = : , b= (0.3 3), basal =</p> <p>= abs (, = , : 2011, = T -2007, 2007, = = abs(),</p> <p>= = 2007 = days360(31/12/2007,) /360, = 2007, TAPA =</p> <p>i = , j = TAPA (+ 140.80+...),</p> <p>2007 ,</p>	2007
	<p>1993: (+140.80)*6.67%</p> <p>1993: * 6.67%</p>	2007

3. Αποτελέσματα προβολών για τις συντάξεις

- **Εύρος κάλυψης συνταξιοδοτικών ταμείων που αφορούν οι προβολές**

Η παρούσα άσκηση προβλέπει ότι περίπου 99,5% της συνολικής δαπάνης για συντάξεις από το 2007 ως το 2060 αντιστοιχούν στον πρώτο πυλώνα καταβολών συντάξεων. Ωστόσο, αναλυτικά αναλογιστικά μοντέλα χρησιμοποιήθηκαν μόνο για τα τέσσερα μεγαλύτερα ταμεία κύριας σύνταξης κοινωνικής ασφάλισης, δηλαδή τα εξής:

- ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (μισθωτοί ιδιωτικού τομέα),
- ΟΑΕΕ (αυτοαπασχολούμενοι),
- ΟΓΑ (αγρότες) και
- Υπάλληλοι Δημόσιου Τομέα (ΔΤ).

Αυτά τα ταμεία ανήκουν στην «Ομάδα 1» και το 2007 καλύπτουν το 90% του συνόλου των εργαζομένων και 92% των συνταξιούχων, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 67% της συνολικής δαπάνης συνταξιοδότησης και 79% του συνολικού ελλείμματος. Τα μοντέλα για αυτά τα τέσσερα ταμεία αναπτύχθηκαν σε συνεργασία με το Διεθνές Γραφείο Εργασίας (ILO).

Η προβολή των μεγεθών όλων των υπόλοιπων ταμείων έγινε με μη-αναλογιστικές μεθόδους, επίσης σε συνεργασία με τον ILO. Πιο συγκεκριμένα:

- Η προβολή των μεγεθών των κύριων συνταξιοδοτικών ταμείων ΤΣΜΕΔΕ, ΤΑΠΟΤΕ, ΝΑΤ και ΤΑΝ καθώς και των επικουρικών συνταξιοδοτικών ταμείων ΜΤΠΥ και ΕΤΕΑΜ, εφεξής «Ομάδα 2», έγινε με βάση τους ηλικιακές ομάδες του «ΙΚΑ-ΕΤΑΜ» για τους συνταξιούχους γήρατος, ανικανότητας και θανάτου, τη μέση ηλικία εισφερόντων και αποδεκτών, τη μέση παροχή και τη μέση σύνταξη.
- Η επίπτωση στο αποτέλεσμα από τους υπόλοιπους φορείς (ότι δεν περιλαμβάνεται στην ομάδα 1 και στην ομάδα 2), εφεξής «Ομάδα 3», υπολογίστηκε ως επιβάρυνση επί του αποτελέσματος που προέκυψε από το άθροισμα των αποτελεσμάτων της «Ομάδας 1» και της «Ομάδας 2». Τα ταμεία πρόνοιας συμπεριλαμβάνονται επίσης στη μελέτη ως ανήκοντα στην «Ομάδα 3», παρόλο που επί του παρόντος οι παροχές τους δεν είναι ρητά εγγυημένες από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Η μελέτη δεν καλύπτει τα ταμεία του δεύτερου και τρίτου πυλώνα, λόγω περιορισμών μεθοδολογίας και δεδομένων αλλά και λόγω της περιορισμένης τους σημασίας (περίπου 0,05% της ακαθάριστης δαπάνης για συντάξεις το 2007).

- **Επισκόπηση των αποτελεσμάτων των προβολών**

Η δαπάνη συντάξεων για το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, ως ποσοστό του ΑΕΠ, προβλέπεται ότι θα αυξηθεί σημαντικά μέσα στα επόμενα 53 χρόνια, από 11,7% του ΑΕΠ κατά το έτος βάσης 2007, σε 24,1% του ΑΕΠ το 2060. Οι δημογραφικές εξελίξεις αποτελούν τον σημαντικότερο αιτιολογικό παράγοντα της αύξησης, με το δείκτη εξάρτησης να ασκεί σαφώς τη μεγαλύτερη επίδραση στη δαπάνη συντάξεων καθ' όλη την περίοδο που καλύπτει η προβολή, με εξαίρεση μόνο την τελευταία δεκαετία, 2050-2060. Ο δείκτης κάλυψης έχει μία συγκριτικά μικρή, αλλά αρνητική επίδραση, που αντανακλά κυρίως την παραδοχή ότι θα αυξηθεί το ποσοστό συμμετοχής γηραιότερων εργαζομένων στο εργατικό δυναμικό, ιδιαίτερα κατά τα πρώτα χρόνια της περιόδου που καλύπτει η προβολή. Ομοίως, η αύξηση της απασχόλησης έχει μια συγκριτικά μικρή, αν και εξομαλυντική επίδραση ως το 2020. Ο δείκτης παροχών έχει θετική συνεισφορά ως τα μέσα της δεκαετίας του 2030. Από εκεί και μετά, ωστόσο, γίνεται αρνητικός ως το τέλος της περιόδου που καλύπτεται από την προβολή.

Παρόλο που η δαπάνη για τις συντάξεις προβλέπεται ότι θα αυξάνεται καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου της προβολής, μπορούν να προσδιοριστούν δύο διακριτές υποπερίοδοι. Κατά τα έτη πριν το 2035, ο ρυθμός αύξησης της δαπάνης επιταχύνεται, ενώ μετά το 2035 η επιτάχυνση αυτή αρχίζει να μειώνεται. Παρόλο που οι δημογραφικές πιέσεις σαφώς περιορίζονται κατά τα τελευταία δέκα έτη της περιόδου προβολής, η αρνητική τους επίδραση παραμένει ισχυρή ανάμεσα στα έτη 2035 και 2050 και δεν δικαιολογεί την ποιοτική αλλαγή στο ρυθμό αύξησης της δαπάνης. Οι παράγοντες που ευθύνονται για αυτή την αλλαγή είναι συστημικοί και μπορούν να συσχετιστούν με το διαχωρισμό ανάμεσα σε παλιούς (προ-1993) και νέους (μετά-1992) ασφαλισμένους. Καθώς οι παλαιότεροι απολαμβάνουν σε γενικές γραμμές ευνοϊκότερους όρους, η πίεση των συνταξιοδοτικών καταβολών περιορίζεται καθώς οι σχετικά πιο ευνοημένοι ασφαλισμένοι εξέρχονται του συστήματος. Αυτό επιβεβαιώνεται και από την αντιστροφή του προσήμου της επίδρασης του δείκτη παροχών, ο οποίος γίνεται αρνητικός μετά το 2040 και παραμένει αρνητικός ως το τέλος της περιόδου προβολής, καταδεικνύοντας τη μειωμένη γενναιοδωρία των καταβολών προς νέους συνταξιούχους.

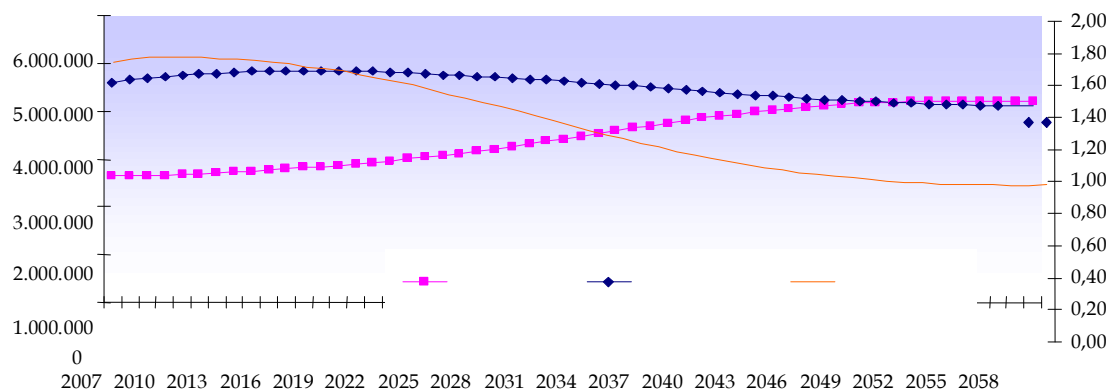
Εκ πρώτης όψεως, αυτό μοιάζει να έρχεται σε αντίθεση με την εξέλιξη του συνολικού δείκτη αναπλήρωσης, ο οποίος ξεκινά στο 60,6% το 2007 και φτάνει το 66,5% το 2060. Ωστόσο, εξετάζοντας τα επιμέρους ταμεία συνταξιοδότησης, γίνεται φανερό ότι η γενναιοδωρία των νέων συντάξεων περιορίζεται σαφώς για τους μισθωτούς (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) και τους δημόσιους υπαλλήλους, για τους οποίους υπάρχει μια σαφέστερη διάκριση μεταξύ παλιών και νέων ασφαλισμένων.

Πίνακας 1: Προβλεπόμενη ακαθάριστη δαπάνη συντάξεων, φόρος επί των συντάξεων και εισφορές (% του ΑΕΠ)

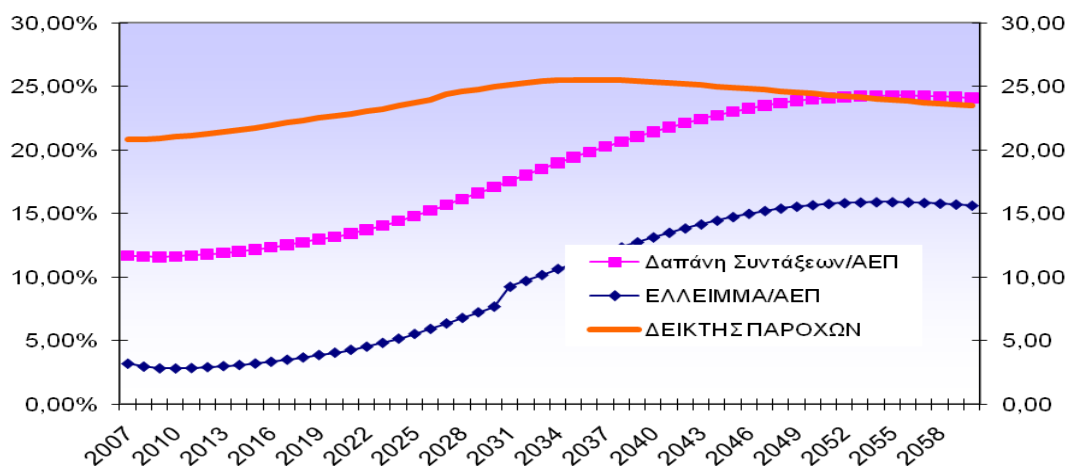
	2000	2007	2020	2030	2040	2050	2060	
	10.82*	11.7	13.2	17.1	21.4	24.0	24.1	2055
	:	8.8	9.9	13.1	16.3	17.9	17.7	2053
	:	2.9	3.3	4.0	5.1	6.1	6.4	2059
	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	:
	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	:
	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	:
	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	:
	:	11.7	13.2	17.1	21.4	24.0	24.1	2055
	:	:	:	:	:	:	:	:
	:	:	:	:	:	:	:	:

*Από τη βρετανική αναλογιστική μελέτη του 2000.

Γράφημα 1: Συνταξιούχοι, Εισφέροντες και Δείκτης υποστήριξης

Γράφημα 2: Δαπάνη Συντάξεων και Έλλειμμα ως % του ΑΕΠ και Δείκτης Παροχών

Πίνακας 2: Προβλεπόμενη ακαθάριστη δημόσια δαπάνη: ανά ταμείο, ως % του ΑΕΠ

	2000*	2007	2020	2030	2040	2050	2060	Peak year
	11.06	11.70	13.20	17.10	21.40	24.00	24.10	2055
	2.00	2.03	2.19	2.72	2.93	3.21	3.37	2060
-	4.17	3.30	3.67	4.99	7.07	8.57	8.50	2054
	2.14	1.55	1.14	1.01	1.06	1.05	0.93	2007
	1.18	0.93	1.59	2.33	2.89	2.85	2.54	2043
	1.57	3.89	4.61	6.05	7.45	8.32	8.76	2060

* Τα στοιχεία προέρχονται από την Αναλογιστική Μελέτη του 2000 της Βρετανικής Κυβέρνησης.

Πίνακας 12: Παραδοχές και διαφορές στις κινητήριες δυνάμεις μεταξύ των διαφόρων ομάδων της προβολής

			2007, 2060	2007, 2060	2007, 2060
		4,609,000	1.75, 0.98	20.80, 23.48	60.65, 66.50
	()	549,000	1.59, 0.96	27.07, 24.14	150.00, 111.22
-		2,425,000	2.54, 1.04	13.13, 15.67	84.17, 70.00
	1% μείωση από το έτος βάσης	661,413	0.79, 0.70	4.98, 6.72	10.59, 20.99
		576,426	2.05, 1.12	15.16, 23.29	80.00, 85.10
		398,000	2.94, 0.90	10.35, 7.22	48.21, 44.04

Με βάση τα ιστορικά στοιχεία, γίνεται η παραδοχή ότι οι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και οι αυτοαπασχολούμενοι ασφαλισμένοι στον ΟΑΕΕ θα αυξάνονται κατ' αναλογία με τη συνολική αύξηση των εργαζομένων. Κατά μέσο όρο, οι εισφέροντες στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ είναι νεότεροι από εκείνους του ΟΑΕΕ και του ΟΓΑ. Από την άλλη πλευρά, ο ΟΓΑ συρρικνώνεται, ως αποτέλεσμα της ιστορικής συρρίκνωσης του αγροτικού τομέα, ενώ οι ενεργοί ασφαλισμένοι του ΟΓΑ τείνουν να συγκεντρώνονται σε συγκριτικά υψηλότερα ηλικιακά κλιμάκια.

Ο πληθυσμός των υπόλοιπων ταμείων είναι ακόμα πιο νέος από εκείνον του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και συνεπώς το φαινόμενο της γήρανσης και τα ελλείμματα αναμένονται να επιδράσουν σε αυτά αργότερα από ό,τι στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ αλλά με την ίδια ένταση.

- Περιγραφή των βασικών κινητήριων δυνάμεων πίσω από τα αποτελέσματα της προβολής και οι επιπτώσεις τους σε κείρια σημεία ενός ερωτηματολογίου περί συντάξεων

$$\frac{\text{Δαπάνη Συντάξεων}}{\text{ΑΕΠ}} = \frac{\text{Πληθυσμός (65 +)}}{\text{Πληθυσμός (15 - 64)}} \times \frac{\text{Συνταξιούχοι}}{\text{Πληθυσμός (65 +)}} \times \frac{1}{\frac{\text{Πληθυσμός (15 - 64)}}{\text{Εργαζόμενοι}}} \times \frac{\text{Μέση Σύνταξη}}{\frac{\text{ΑΕΠ}}{\text{Εργαζόμενοι}}}$$

Στο Παράρτημα της παρούσας έκθεσης βλέπουμε τα διαγράμματα για:

- (α) Δαπάνη Συντάξεων / ΑΕΠ, διάγραμμα 5
- (β) Δείκτη εξάρτησης, διάγραμμα 4
- (γ) Δείκτη κάλυψης, διάγραμμα 2
- (δ) 1/δείκτη απασχόλησης, διάγραμμα 9
- (ε) Δείκτη παροχών, διάγραμμα 6

Όπως αναλύθηκε και νωρίτερα, η επίδραση της γήρανσης του πληθυσμού, σε συνδυασμό με τη συνταξιοδότηση των «προ-1993» ασφαλισμένων, γίνεται όλο και πιο έκδηλη ως το 2035. Αυτή είναι η περίοδος κατά την οποία έχουμε τη μεγαλύτερη αύξηση της δαπάνης συντάξεων και με τους γοργότερους ρυθμούς. Στη συνέχεια, αυτή η επίδραση περνάει, λόγω της εδραίωσης μιας καινούριας ισορροπίας μεταξύ συνταξιούχων και ενεργού πληθυσμού, αλλά και λόγω του γεγονότος ότι οι «μετά-1992» συνταξιούχοι εισπράττουν κατά μέσο όρο χαμηλότερες συντάξεις, όπως στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (οι περισσότεροι ιδιωτικοί υπάλληλοι βγαίνουν στη σύνταξη πριν την ηλικία των 65), ή ότι, σε αντίθεση με προηγούμενα χρόνια, συνεισφέρουν συνολικά για τις συντάξεις τους, όπως στον ΟΓΑ.

Συνεπώς, οι κύριες κινητήριες δυνάμεις που διαμορφώνουν το δείκτη των συντάξεων ως ποσοστό του ΑΕΠ για την περίοδο 2007-2060 είναι η συνδυασμένη εξέλιξη του δείκτη υποστήριξης και του δείκτη παροχών.

Στο διάγραμμα 4 του Παραρτήματος, μπορούμε να δούμε ότι ο Δείκτης Εξάρτησης επιδρά στο λόγο της δαπάνης Συντάξεων προς το ΑΕΠ κατά σχεδόν γραμμικό τρόπο. Αυτό συμβαίνει διότι στην πραγματικότητα ο πληθυσμός ηλικίας άνω των 64 αποτελείται κυρίως από συνταξιούχους και ο πληθυσμός ηλικίας 15 ως 64 αποτελείται κυρίως από ενεργό πληθυσμό. Η εξέλιξη του ενεργού πληθυσμού είναι, κάθε χρόνο, κυρίως ένα ποσοστό της πληθυσμιακής ομάδας «15-64», δεδομένου ότι οι εργαζόμενοι άνω των 64 αντιπροσωπεύουν ένα μικρό μόνο μέρος του συνόλου των εργαζομένων και οι συνταξιούχοι εμφανίζονται, ανάλογα και με τους όρους θεμελίωσης δικαιώματος, κατά μέσο όρο, πάνω από τα 61. Παρατηρούμε ότι η μεταβολή της τάσης μετά το 2035 αποτυπώνεται στο Δείκτη Εξάρτησης. Αυτή τη μεταβολή τάσης μετά το 2035 μπορούμε να τη δούμε σχεδόν σε όλα τα γραφήματα δημογραφικών παραμέτρων, όπως στην αναλογία συνταξιούχων προς εργαζομένους, διάγραμμα 1, στο δείκτη κάλυψης, διάγραμμα 2, καθώς και στην αναλογία εργαζομένων προς αριθμό πληθυσμού ηλικίας μεταξύ 15 και 64, διάγραμμα 3.

Η τιμαριθμική προσαρμογή της ονομαστικής σύνταξης υπολογίζεται γενικά ως ο πληθωρισμός συν 0,5%, δηλ. 2,5%. Έτσι, η πραγματική αναπροσαρμογή των συντάξεων είναι 0,5%. Σε γενικές γραμμές αυτό είναι χαμηλότερο από το 75% της αύξησης της παραγωγής, πράγμα που σημαίνει ότι το σύστημα τιμαριθμικής προσαρμογής των συντάξεών μας δεν είναι γενναιόδωρο, γεγονός που γίνεται φανερό και από το χαμηλό δείκτη παροχών. Στον επόμενο πίνακα 13, παρουσιάζουμε την έως τώρα εμπειρία τιμαριθμικής προσαρμογής των συντάξεων, σε σχέση με τον πληθωρισμό και την αύξηση του ΑΕΠ, προς ενίσχυση της παραδοχής μας.

Πίνακας 13: Στατιστικά δεδομένα Πληθωρισμού, Αύξησης Πραγματικού και Ονομαστικού ΑΕΠ

YEAR	2003	2004	2005	2006	2007
()	3,50%	3,00%	3,50%	3,30%	2,90%
Μεταβολή ΑΕΠ (ονομ. τιμή)	171.257	185.225	198.611	213.985	228.949
	8,67%	8,16%	7,23%	7,74%	6,99%
	5,00%	3,90%	3,90%	4,10%	3,08%
	197.636	205.343	213.352	222.099	228.949
	4%	4%	4%	4%	4%
	0,48%	0,97%	0,48%	0,68%	1,07%

Πίνακας 3: Παράγοντες που επηρεάζουν τη δημόσια συνταξιοδοτική δαπάνη ανάμεσα στα έτη 2007 και 2060

(σε ποσοστιαίες μονάδες επί του ΑΕΠ)

	2007-20	2020-30	2030-40	2040-50	2050-60	2007-60
/	1.7	3.9	4.4	2.6	0.1	12.4
(2007,2020)						
	2.1	2.4	4.4	3.8	0.1	12.7
Coverage ratio	-0.9	-0.1	-0.1	-0.1	0.8	-0.4
1/	-0.7	0.2	0.0	-0.2	0.1	-0.6
Benefit ratio	1.0	1.3	0.2	-0.8	-0.9	0.8

* Έτος βάσης είναι το 2007 για τη στήλη 2007-20 και το 2020 για τη στήλη 2020-30, κλπ..

Στο Παράρτημα, το διάγραμμα 8 απεικονίζει το δείκτη αναπλήρωσης, για το βασικό σενάριο. Οι παράγοντες που επηρεάζουν το δείκτη είναι η μέση αύξηση μισθών, η διάρκεια της επαγγελματικής σταδιοδρομίας, οι προϋποθέσεις θεμελίωσης δικαιώματος συνταξιοδότησης και ο μαθηματικός τύπος υπολογισμού της σύνταξης. Οι ανωμαλίες στα γραφήματα του δείκτη αναπλήρωσης και μέσης απολαβής οφείλονται στην πολλαπλότητα των συνταξιοδοτικών ταμείων και, συνεπώς, στους διαφορετικούς όρους θεμελίωσης δικαιώματος συνταξιοδότησης και μαθηματικούς τύπους υπολογισμού της σύνταξης. Ορισμένοι από τους δείκτες αναπλήρωσης των επιμέρους συνταξιοδοτικών ταμείων αποτυπώνονται στον Πίνακα 4. Επίσης, οι στρεβλώσεις του συνταξιοδοτικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης της Ελλάδας φαίνονται και στις μεγάλες διαφορές ανάμεσα στους δείκτες αναπλήρωσης των επιμέρους ομάδων.

Ο αριθμός των συνταξιοδοτούμενων, που απεικονίζεται στο διάγραμμα 10 στο παράρτημα, αυξάνει ως το 2027 και στη συνέχεια παρουσιάζει κάμψη. Αυτό οφείλεται κυρίως στο ότι οι προϋποθέσεις θεμελίωσης δικαιώματος συνταξιοδότησης των «προ-1993» ασφαλισμένων επιτρέπουν την απονομή πλήρους σύνταξης με λιγότερα συνολικά χρόνια εργασίας. Οι μέσες ηλικίες, στο ίδιο διάγραμμα, ακολουθούν αντίστροφη πορεία ως το 2048 και στη συνέχεια ξαναπέφτουν λίγο. Ωστόσο αυτές οι αλλαγές είναι ελάχιστος σημασίας, δεδομένου ότι κυμαίνονται ανάμεσα στις ηλικίες 61 και 62,4.

Ο μέσος μισθός ως το 2047 αυξάνει με ρυθμό χαμηλότερο του ρυθμού αύξησης της μέσης σύνταξης, αλλά μετά το 2047 ο ρυθμός αύξησης είναι μεγαλύτερος από αυτόν της μέσης σύνταξης. Ως αποτέλεσμα, διαπιστώνεται ήπια αύξηση του δείκτη αναπλήρωσης ως το 2047 και μικρή κάμψη μετά το 2047.

Ο τύπος υπολογισμού των συντάξεων παραμένει σε γενικές γραμμές αμετάβλητος, εκτός από τις πρόωρες συντάξεις του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ που περιγράφονται ανωτέρω, γεγονός που επιφέρει μικρή πτώση του δείκτη αναπλήρωσης στην υπο-ομάδα των γυναικών μητέρων ασφαλισμένων στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, μετά το 2008.

Η διάρκεια της εργασιακής σταδιοδρομίας δε μεταβάλλεται δυναμικά. Στην πραγματικότητα, το μοντέλο δεν ενσωματώνει καταστάσεις συμπεριφοράς πληθυσμού, κατά τις οποίες ένας αρχικά «πρόωρα» συνταξιοδοτούμενος επιλέγει τελικά να παραμείνει ενεργός για μακρύτερο χρονικό διάστημα, προκειμένου να διασφαλίσει υψηλότερη σύνταξη, με συνέπεια να αυξάνει ο δείκτης αναπλήρωσης. Ο ενεργός εργαζόμενος νοείται ότι εξέρχεται του εργατικού δυναμικού και γίνεται συνταξιούχος, το χρόνο κατά τον οποίο πληρούνται οι προϋποθέσεις θεμελίωσης δικαιώματος συνταξιοδότησης, ανεξάρτητα από το αν πρόκειται για κανονική ή για πρόωρη σύνταξη..

Πίνακας 4: Δείκτης αναπλήρωσης και κάλυψη ανά συνταξιοδοτικό ταμείο (σε %)

	2000	2007	2020	2030	2040	2050	2060
	:	60.6	67.9	70.7	67.8	70.0	66.5
δ	0.0	84.2	87.1	81.60	76.4	73.7	70.0
	:	79.8	108.5	123.2	92.0	84.6	85.1
	0.0	149.8	130.5	116.0	103.6	112.3	111.2
	:	10.6	11.5	23.4	22.4	19.6	21.0
	:	48.2	45.0	38.83	38.2	45.9	44.0
*	:	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

* Η κάλυψη του κάθε συνταξιοδοτικού προγράμματος υπολογίζεται ως ο λόγος του αριθμού των συνταξιούχων του συγκεκριμένου προγράμματος προς το συνολικό αριθμό των συνταξιούχων της χώρας.

Ο αριθμός των συνταξιούχων αναμένεται να αυξηθεί λόγω της επιμήκυνσης του προσδόκιμου ζωής. Ωστόσο οι τρεις νομικές μεταρρυθμίσεις έχουν αντιμετωπίσει αυτό το φαινόμενο εισάγοντας αντικίνητρα για πρόωρη συνταξιοδότηση, δηλ. πριν την ηλικία των 65. Παρ' όλ' αυτά, δεν είναι δυνατό να καταμετρηθεί η επίδραση του κάθε νόμου ξεχωριστά, παρά μόνο η επίδραση του πλέον πρόσφατου νόμου.

Αντίθετα, ο αριθμός των ενεργών εισφερόντων αναμένεται να σημειώσει πτώση λόγω του δημογραφικού παράγοντα και της ανεργίας. Ο συνδυασμός περισσότερων συνταξιούχων και λιγότερων ενεργών εισφερόντων ασκεί σημαντική πίεση στο συνταξιοδοτικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

Η μελλοντική εξέλιξη του δείκτη κάλυψης, δηλ. του αριθμού συνταξιούχων κοινωνικής ασφάλισης προς το αριθμό του πληθυσμού άνω της ηλικίας των 64, απεικονίζεται στο διάγραμμα 2. Η καμπύλη σημειώνει πτώση ως το 2030, την οποία διαδέχεται μια ανοδική πορεία ως το τέλος της περιόδου προβολής, για τους λόγους που αναλύθηκαν νωρίτερα στη σελίδα 10.

Ο λόγος του αριθμού των εισφερόντων στην κοινωνική ασφάλιση προς το συνολικό αριθμό των εργαζομένων είναι περίπου 100%, δεδομένου ότι όλοι οι επίσημα απασχολούμενοι είναι ασφαλισμένοι σε ένα ή περισσότερα από τα ταμεία του πρώτου πυλώνα.

Ο δείκτης υποστήριξης μειώνεται διαρκώς ως το 2048, οπότε σταθεροποιείται στο 1. Αυτό, φυσικά, καταδεικνύει το πρόβλημα βιωσιμότητας του συστήματος, δεδομένου ότι αυτός ο δείκτης θα έπρεπε να είναι μεγαλύτερος του 4 για να διασφαλίζεται η μελλοντική βιωσιμότητα οποιουδήποτε αναδιανεμητικού συνταξιοδοτικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης.

παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού επιφέρει σε γενικές γραμμές μείωση της συνταξιοδοτικής δαπάνης σε σύγκριση με τη γραμμή βάσης.

Το υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης μεταξύ των γηραιότερων εργαζομένων ασκεί περιοριστική επίδραση στη δαπάνη μέσω του δείκτη κάλυψης. Ωστόσο, αυτό τείνει να αντισταθμίζεται εν μέρει από τους υψηλότερους δείκτες αναπλήρωσης, λόγω των αυξημένων συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων. Συνολικά, η επίδραση στη συνταξιοδοτική δαπάνη είναι οριακά κάτω από τη γραμμή βάσης.

Το σενάριο υψηλότερου προσδόκιμου ζωής δείχνει πως η συνολική συνταξιοδοτική δαπάνη θα αυξηθεί στο 24,4% του ΑΕΠ ως το έτος 2060, 0,3 ποσοστιαίες μονάδες πάνω από το σενάριο βάσης. Ο αριθμός των συνταξιούχων και ο αριθμός των συντάξεων θα αυξηθούν επίσης μετά το έτος 2040 πάνω από τους αντίστοιχους αριθμούς του σεναρίου βάσης. Το φαινόμενο αυτό οφείλεται στο αυξημένο προσδόκιμο ζωής των συνταξιούχων που δε συνοδεύεται από οποιαδήποτε αύξηση του ορίου ηλικίας στις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης.

Πίνακας 7: Συνολική και δημόσια συνταξιοδοτική δαπάνη στο πλαίσιο διαφόρων σεναρίων

	2007	2020	2030	2040	2050	2060
	11.7	13.2	17.1	21.4	24.0	24.1
	11.6	13.0	16.9	21.4	24.1	24.4
	11.6	12.9	16.4	20.2	22.3	22.0
IR	# /	# /	# /	# /	# /	# /
	11.6	12.8	16.6	20.9	23.5	23.8
	11.6	12.8	16.5	20.8	23.5	23.8
	11.6	13.4	17.8	23.3	27.2	27.7
	11.7	13.2	17.1	21.4	24.0	24.1
	11.6	13.0	16.9	21.4	24.1	24.4
	11.6	12.9	16.4	20.2	22.3	22.0
IR	# /	# /	# /	# /	# /	# /
	11.6	12.8	16.6	20.9	23.5	23.8
	11.6	12.8	16.5	20.8	23.5	23.8
	11.6	13.4	17.8	23.3	27.2	27.7

(Απόκλιση από το σενάριο βάσης)

- Περιγραφή των μεταβολών συγκριτικά με την προβολή για το 2001

Η μελέτη του 2000, στο λόγο συνολικών συντάξεων προς το ΑΕΠ, εκτός από τη συνταξιοδοτική δαπάνη, περιελάμβανε τα διοικητικά κόστη των ταμείων. Λόγω της δυσκολίας συγκέντρωσης στοιχείων από κάθε ταμείο ξεχωριστά, είχε βασιστεί σε στατιστικά δεδομένα από την Έρευνα Αγοράς Εργασίας και όχι στις βάσεις δεδομένων των ταμείων. Τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν προέρχονται από ένα δείγμα 60.000 οικογενειών.

Δυστυχώς, μία πλήρης σύγκριση δεν είναι εφικτή διότι διαθέτουμε μόνο αποσπασματικές πληροφορίες και λογισμικό της αποτίμησης του 2000.

Πίνακας 8: Ανάλυση της μεταβολής (σε %) της δημόσιας συνταξιοδοτικής δαπάνης προς το ΑΕΠ ανάμεσα στα έτη 2007 και 2050 στο πλαίσιο των προβολών του 2001 και του 2009

		% 2050				Benefit ratio
/	- 2000 *	10.98	28.9	# /	# /	# /
/	- 2006 **	# /	# /	# /	# /	# /
/	- 2009 ***	12.6	12.7	-1.2	-0.7	1.7

* Περίοδος ανάλυσης 2000-2050, Από τη βρετανική Αναλογιστική μελέτη του 2000

** Περίοδος ανάλυσης 2004-2050, *** Περίοδος ανάλυσης 2007-2050.

4. Περιγραφή του μοντέλου προβολής συντάξεων και των στοιχείων βάσης του.

- Θεσμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο γίνονται αυτές οι προβολές.

Η Εθνική Αναλογιστική Αρχή, σύμφωνα με το νόμο σύστασής της, είναι ο οργανισμός ο οποίος θα έπρεπε να διεξάγει ετήσιες μελέτες βιωσιμότητας του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Το Διεθνές Γραφείο Εργασίας (ILO), σε συνεργασία με την Εθνική Αναλογιστική Αρχή, κατάρτισε προβολή για το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, τον ΟΑΕΕ, τον ΟΓΑ και το Δημόσιο Τομέα με έτος βάσης το 2005. Το συγκεκριμένο μοντέλο προβολής συντάξεων μεταβιβάστηκε στην ΕΑΑ και αποτελεί περιουσιακό στοιχείο της. Μία ομάδα προσωπικού της ΕΑΑ εκπαιδεύτηκε κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών από τον ILO, ούτως ώστε να μπορεί να επεξεργάζεται τα τρέχοντα μοντέλα, να τα τροποποιεί ανάλογα με τις εκάστοτε παραδοχές και τα εκάστοτε σενάρια πολιτικής. Επίσης με περαιτέρω επεξεργασία και αναλύσεις υπάρχει η δυνατότητα προβολής των μεγεθών και των λοιπών συνταξιοδοτικών φορέων της Ελλάδας.

Για την τρέχουσα μελέτη του 2008, ο ILO με ομόλογους ειδικούς διενήργησε αξιολόγηση των μέσω του μοντέλου προβολών για τα τέσσερα ταμεία, προκειμένου να διαπιστώσει ότι οι νέες παραδοχές και οι νέοι κανονισμοί πολιτικής ενσωματώθηκαν κατάλληλα.

Για τα λοιπα ταμεία η εκτίμηση έγινε με μη-αναλογιστική τεχνική που αναπτύχθηκε από έναν εξωτερικό συνεργάτη του ILO, τον κ. George Langi και εφαρμόστηκε από την κα. Μαριάννα Παπαμιχαήλ, μέλος της ΕΑΑ. Αυτά τα αποτελέσματα δεν έχουν εξεταστεί από ομάδα ομολόγων.

Η αναφορά στη μελέτη γίνεται ανά ομάδα.

Ειδικότερα, η αναφορά γίνεται για :

τα τέσσερα πρώτα ταμεία ως «Ομάδα 1»,

τα ταμεία ΤΣΜΕΔΕ, ΤΑΠΟΤΕ, ΝΑΤ, ΤΑΝ, ΜΤΤΥ και ΕΤΕΑΜ ως «Ομάδα 2»

και τα λοιπά (επιβαρυντικά) ταμεία του πρώτου πυλώνα ως «Ομάδα 3».

- Παραδοχές και μεθοδολογίες που χρησιμοποιούνται

Για τα ταμεία της Ομάδας 1:

Οι παραδοχές που χρησιμοποιούνται είναι αυτές που δόθηκαν από την ομάδα εργασίας EPC AWG το 2007. Περαιτέρω παραδοχές αφορούν στην τιμαριθμική προσαρμογή των συντάξεων, την αύξηση των μισθών και τον προβλεπόμενο αριθμό μελών των ταμείων, οι οποίες περιγράφονται στις σελίδες 4-6. Οι περαιτέρω παραδοχές έχουν ως εξής:

- i. Οι μισθοί και το εισόδημα ακολουθούν κανονική κατανομή σε κάθε υπο-ομάδα ανδρών και γυναικών συγκεκριμένης ηλικίας.
- ii. Η είσοδος, η έξοδος και τα ποσοστά των συντάξεων αντλήθηκαν από τη βάση δεδομένων των ταμείων για όσα έτη ήταν διαθέσιμα αυτά τα στοιχεία, δηλ. λίγο ως πολύ για τα έτη 2003, 2004 και 2005.
- iii. Η προϋπηρεσία υπολογίστηκε από τα ιστορικά στοιχεία των μελών των Ταμείων. Η προβολή της προϋπηρεσίας έγινε με κατανομή προερχόμενη από τα ιστορικά δεδομένα. Past service was also calculated from the historic figures of the members of the funds. Projected past service follows again a distribution fitted to historical data.

- Γενική περιγραφή του(των) μοντέλου(-ων) ILO

Το μοντέλο εκτιμά τα μελλοντικά έσοδα και έξοδα με βάση τις ηλικιακές ομάδες, προβάλλοντας ανά έτος τα στοιχεία που σχετίζονται με τους ασφαλισμένους και τους συνταξιούχους, δηλαδή εισφορές και συντάξεις. Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αυτού του μοντέλου είναι ότι χρησιμοποιεί κατανομές και όχι μέσες τιμές για τη διάρκεια ζωής και τους μισθούς των ασφαλισμένων.

Η πλατφόρμα αυτού του μοντέλου είναι το Microsoft Office Excel και ο πυρήνας του είναι γραμμένος σε Visual Basic for Application (VBA). Η δομή του προγράμματος σε μορφή δομικών στοιχείων (modules) παρέχει μεγάλο βαθμό αυτοματοποίησης. Το γεγονός αυτό διασφαλίζει τον καλύτερο δυνατό έλεγχο των διαδικασιών και της λειτουργίας του προγράμματος.

Το μοντέλο καλύπτει τα πολυπληθέστερα ταμεία ασφάλισης: ΙΚΑ -ΕΤΑΜ, ΟΑΕΕ, ΟΓΑ και Δημόσιο Τομέα. Για κάθε ένα από αυτά έχει αναπτυχθεί ένα ξεχωριστό σύστημα φακέλων και αρχείων, καθώς και ανάλογος ξεχωριστός κώδικας VBA. Ωστόσο, γι'αυτά τα τέσσερα ταμεία ορισμένα στοιχεία αντλούνται από κοινά αρχεία, όπως θνησιμότητας, ανικανότητας, εργατικού δυναμικού, οικονομικών στοιχείων κλπ.

Γενικά, για κάθε συνταξιοδοτικό ταμείο εφαρμόζονται τα εξής:

Ο αριθμός μελών του ενεργού πληθυσμού στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και τον ΟΑΕΕ εκτιμάται εφαρμόζοντας το δείκτη κάλυψης στον προβλεπόμενο πληθυσμό ανά ηλικία και φύλο.

$$\text{Ενεργός πληθυσμός } (x, t) = \text{Δείκτης Κάλυψης } (x, t) * \text{Πληθυσμό } (x, t)$$

Η μετάβαση από τον ενεργό πληθυσμό στους συνταξιούχους γίνεται με τη χρήση πιθανοτήτων μετάβασης:

$$\text{Νέοι Συνταξιούχοι Ανικανότητας } (x + 1, t + 1) = \text{Ενεργός πληθυσμός } (x, t) * \text{Ποσοστό Ανικανότητας } (x, t)$$

$$\text{Νέοι Συνταξιούχοι Γήρατος } (x + 1, t + 1) = \text{Ενεργός πληθυσμός } (x, t) * \text{Ποσοστό Συνταξιοδότησης } (x, t)$$

Οι νέοι Συνταξιούχοι Χηρείας $(x + 1, t + 1)$ υπολογίζονται ανάλογα με τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης κάθε ταμείου και ανάλογα με τη θνησιμότητα.

Το οικονομικό μέρος υπολογίζεται σύμφωνα με τα θεμελιωμένα εν γένει δικαιώματα της προϋπηρεσίας του καθενός. Ο ενεργός πληθυσμός κατηγοριοποιείται ανάλογα με την θεμελιωμένη προϋπηρεσία και το επίπεδο του εισοδήματός του. Οι νεοεκδοθείσες συντάξεις εκτιμώνται εφαρμόζοντας τις προϋποθέσεις θεμελίωσης δικαιώματος συνταξιοδότησης και τον τύπο υπολογισμού των συντάξεων σε όλες τις ομάδες του πληθυσμού, ανάλογα με την προϋπηρεσία και το μισθό τους. Παρόλα αυτά, αν ένας εργαζόμενος παραμείνει ενεργός για ένα χρόνο, η προϋπηρεσία του θα αυξηθεί για το χρονικό διάστημα για το οποίο κατέβαλε εισφορές.

Η μετάβαση από συνταξιούχο σε συνταξιούχο υπολογίζεται ως εξής:

$$\text{Αριθμός Συνταξιούχων } (x + 1, t + 1) = \text{Αριθμός Συνταξιούχων } (x, t) * (1 - \text{Θνησιμότητα } (x, t)) + \text{Νέοι Συνταξιούχοι } (x + 1, t + 1)$$

$$\text{Αριθμός Συντάξεων } (x + 1, t + 1) = \text{Αριθμός Συντάξεων } (x, t) * (1 - \text{Θνησιμότητα } (x, t)) * (1 + \text{τιμαριθμική προσαρμογή } (t)) + \text{Αριθμός Νέων Συντάξεων } (x + 1, t + 1)$$

Στο μοντέλο οι ομάδες ασφαλισμένων (αρχεία ομάδων) είναι χωρισμένες ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους. Τα αρχεία με τις ομάδες, το οικονομικο-δημογραφικό αρχείο και το αρχείο θνησιμότητας, είναι τα δεδομένα που εισάγονται στο σύστημα.

Για το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ: προσδιορίζονται δώδεκα ομάδες ανάλογα με το φύλο, με το έτος πρωτασφάλισης (προ - μετά 1993) και με τον κλάδο απασχόλησης (γενικός κλάδος, βαριά επαγγέλματα, κατασκευαστικός κλάδος).

Για τον ΟΓΑ: προσδιορίζονται οκτώ ομάδες ανάλογα με την κατηγορία της σύνταξης (κύρια, βασική, πρόσθετη και ανασφάλιστου υπερήλικα) και με το φύλο.

Για τον ΟΑΕΕ: προσδιορίζονται οκτώ ομάδες, που προέρχονται από την ενοποίηση των ΤΑΕ, ΤΕΒΕ και ΤΣΑ, ανάλογα με το φύλο και καθένα από τα παραπάνω ταμεία.

Για τους Δημόσιους Υπαλλήλους: προσδιορίζονται έξι ομάδες, ανάλογα με το έτος πρωτασφάλισης (προ 1983, μεταξύ 1983 και 1992, μετά 1992) και με το φύλο. Επίσης υπάρχουν δύο ομάδες στρατιωτικών και δύο ομάδες συνταξιούχων. Συνεπώς υπάρχουν συνολικά δέκα ομάδες.

Ο δείκτης αναπλήρωσης του ILO για τους νέους συνταξιούχους υπολογίζεται από τη μέση διανεμόμενη σύνταξη και το μέσο μισθό των ενεργών ασφαλισμένων. Ο δείκτης που παρουσιάζεται στα αποτελέσματα υπολογίστηκε ειδικά για την ομάδα εργασίας AWG και αφορά μόνο στις ομάδες νέων συνταξιούχων (εκδόσεις συντάξεων).

Από το μοντέλο υπολογίζονται τα αντίστοιχα ποσοστά ανά κατηγορία σύνταξης (γήρατος, ανικανότητας και χηρείας), για την κανονική ή ελάχιστη σύνταξη (γήρατος και ανικανότητας) και ανά τύπο σύνταξης χηρείας. Επίσης υπολογίζονται τα ποσοστά ανάλογα με την προέλευση της σύνταξης (ενεργοί ασφαλισμένοι, συνταξιούχοι λόγω γήρατος, συνταξιούχοι λόγω ανικανότητας). Σε γενικές γραμμές, ακολουθείται η ίδια φιλοσοφία σε κάθε κατηγορία αποτελεσμάτων.

Η προϋπηρεσία των ενεργών ασφαλισμένων υπολογίζεται ανάλογα με κατανομές και όχι με μέσους όρους. Για κάθε ηλικία υπολογίζεται η κατανομή των ετών προϋπηρεσίας, βάσει πραγματικών δεδομένων και ανάλογα με το επίπεδο των μισθών, (χαμηλοί, μεσαίοι και υψηλοί). Περαιτέρω, για κάθε ηλικία υπολογίζεται ο παράγοντας πυκνότητας, ο οποίος υποδηλώνει το ποσοστό των εισφορών που καταβάλλονται, (μικρό στους νεότερους και υψηλό στους μεγαλύτερους). Η κατανομή της προϋπηρεσίας αλλάζει ετησίως, ανάλογα με το αν καταβάλλονται ή όχι οι εισφορές και ανάλογα με τον παράγοντα πυκνότητας. Οι μισθοί μεταβάλλονται επίσης ως αποτέλεσμα της εξέλιξης των οικονομικών μεγεθών.

Είναι φανερό ότι δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη ηλικία συνταξιοδότησης. Ανάλογα με τις παραπάνω κατανομές και προϋποθέσεις θεμελίωσης δικαιώματος, εκδίδονται συντάξεις για διάφορες ηλικίες. Το ύψος των συντάξεων υπολογίζεται από τον μαθηματικό τύπο υπολογισμού της σύνταξης που έχει ενσωματωθεί στον Κώδικα VBA, όπου έχουν ενσωματωθεί επίσης και οι κατανομές και οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης κάθε συνταξιοδοτικού ταμείου. Οι συντάξεις χηρείας υπολογίζονται και απονέμονται με τον ίδιο τρόπο, ανάλογα με την ισχύουσα νομοθεσία κάθε ταμείου.

• **Δεδομένα που χρησιμοποιούνται για κάθε μοντέλο.**

Κατά την προετοιμασία για την κατάρτιση της έρευνας, συγκεντρώθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν πολλά στατιστικά δεδομένα. Αυτά τα δεδομένα προέκυψαν από τη στατιστική επεξεργασία στοιχείων που αφορούν στους ασφαλισμένους και τους συνταξιούχους, έναν προς έναν. Οι συγκεντρωτικοί πίνακες, που προέκυψαν από αυτά τα επιμέρους στοιχεία, χρησιμοποιήθηκαν για την προετοιμασία των αρχείων εισαγωγής (input files), ξεχωριστά για κάθε ασφαλιστικό ταμείο, είτε αυτούσια είτε κατόπιν εξομάλυνσης και προσαρμογής. Στη συνέχεια αναφέρονται συνοπτικά τα επεξεργασμένα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για κάθε ασφαλιστικό ταμείο:

- **ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (12 ομάδες, περίοδος 2001-2005)**
 - Αριθμός εισφερόντων ανά αριθμό ημερών που πιστώθηκαν ανά έτος.
 - Μέσο ημερομίσθιο ανά αριθμό ημερών που πιστώθηκαν ανά έτος.
 - Αριθμός εισφερόντων ανά επίπεδο μηνιαίων αποδοχών (μισθού).
 - Αριθμός ασφαλισμένων ανά αριθμό ημερών που τους πιστώθηκε από την εγγραφή τους στο ταμείο.
 - Αριθμός συντάξεων και συνολικό καταβληθέν ποσό ανά έτος, ανάλογα με το είδος της σύνταξης (πλήρης, γήρατος, μειωμένη γήρατος, ανικανότητας, χηρείας).
 - Αριθμός συντάξεων ανά ποσό και ανά είδος σύνταξης.

- Αριθμός συντάξεων ανά ασφαλιστική κλάση και ανά είδος σύνταξης.
 - Αριθμός συντάξεων στην αρχή και στο τέλος κάθε έτους, νέοι συνταξιούχοι, απελθόντες λόγω θανάτου, απελθόντες για άλλους λόγους, ανά είδος σύνταξης (πίνακες ομάδων ίδιας ηλικίας).
 - Μέση μηνιαία σύνταξη στην αρχή και στο τέλος κάθε έτους, για νέους συνταξιούχους, για απελθόντες λόγω θανάτου, απελθόντες για άλλους λόγους, ανά είδος σύνταξης (πίνακες ομάδων ίδιας ηλικίας).
 - Μέση ετήσια σύνταξη γήρατος (πλήρης, μειωμένη).
 - Αριθμός συντάξεων ανικανότητας ανά ποσοστό ανικανότητας (100%, 75% και 50%).
- **ΟΓΑ (4 ομάδες)**
 - Αριθμός ασφαλισμένων ανά αριθμό μηνών συνδρομής κατ' έτος, ανά ασφαλιστική κλάση (2005, 2006).
 - Αριθμός ασφαλισμένων ανά αριθμό μηνών που πληρώθηκαν κατ' έτος, ανά ασφαλιστική κλάση (2005, 2006).
 - Αριθμός ασφαλισμένων ανά αριθμό μηνών συνδρομής από την εγγραφή τους, ανά ασφαλιστική κλάση (2005, 2006).
 - Αριθμός ασφαλισμένων ανά αριθμό μηνών που πληρώθηκαν από την εγγραφή τους, ανά ασφαλιστική κλάση (2005, 2006).
 - Αριθμός εισφερόντων ανά ασφαλιστική κλάση (2004, 2005).
 - Μέση εισφορά ανά ασφαλιστική κλάση (2004, 2005).
 - Μέση διάρκεια υπηρεσίας ανά ασφαλιστική κλάση (2004, 2005).
 - Αριθμός εισφερόντων ανά ιδιότητα (διάρκης, ενεργός, νέος ασφαλισμένος κλπ.).
 - Αριθμός εισφερόντων ανά οικογενειακή κατάσταση (2004, 2005).
 - Αριθμός συντάξεων και ποσό σύνταξης (με προσαυξήσεις) γήρατος και ανικανότητας (2004, 2003 και 2001).
 - Αριθμός συντάξεων που εκδίδονται, μέση διάρκεια υπηρεσίας και μέσο ποσό σύνταξης (με προσαυξήσεις) για συντάξεις γήρατος και ανικανότητας (2003, 2004 και 2005).
 - Αριθμός συντάξεων ανά επίπεδο σύνταξης γήρατος και ανικανότητας.
 - Αριθμός συνταξιούχων για κάθε κατηγορία (μόνο Βασική, Βασική και Πρόσθετη, μόνο Πρόσθετη, Βασική και Κύρια, μόνο Κύρια) (2004, 2005).
 - Αριθμός κύριων συνταξιούχων ανά παροχή, συμπεριλαμβανομένης της Πρόσθετης Παροχής.
 - Αριθμός απονεμόμενων κύριων συντάξεων ανά παροχή, συμπεριλαμβανομένης της Πρόσθετης Παροχής (2004, 2005).
 - Αριθμός Πρόσθετων (όχι κύριων) συνταξιούχων ανά παροχή (2004, 2005).
 - Αριθμός ανασφάλιστων υπερηλικών συνταξιούχων (2004, 2005).
 - Αριθμός βασικών συντάξεων (διακριτές τιμές) ανά επίπεδο σύνταξης.
 - **Ασφαλισμένοι Δημοσίου Τομέα (10 ομάδες)**
 - Αριθμός ασφαλισμένων ανά έτη υπηρεσίας (2004, 2005).
 - Αριθμός ασφαλισμένων δημοτικών υπαλλήλων ανά έτη υπηρεσίας (2005, 2006).
 - Αριθμός ασφαλισμένων ανά μισθολογικό κλιμάκιο και μορφωτικό επίπεδο (2005, 2006).
 - Αριθμός ασφαλισμένων δημοτικών υπαλλήλων ανά μισθολογικό κλιμάκιο και μορφωτικό επίπεδο (2005, 2006).
 - Αριθμός ασφαλισμένων ανά ηλικία πρόσληψης (2005, 2006).
 - Αριθμός νεοεισερχομένων δημοτικών υπαλλήλων (2005, 2006).

- Στοιχεία για τους ασφαλισμένους της πολεμικής αεροπορίας, δηλ. καθήκοντα, οικογενειακή κατάσταση, μισθολογικό κλιμάκιο, έτη υπηρεσίας, εισφέροντες, νεοεισερχόμενοι και νέες διαγραφές.
- Αριθμός συνταξιούχων και ετήσια ποσά σύνταξης (με επιδόματα) για κάθε είδος σύνταξης (γήρατος, ανικανότητας, χηρείας) και για κάθε κατηγορία σύνταξης (Πολιτική, Στρατιωτική και Πολέμου), (2002, 2003, 2004, 2005).
- Αριθμός απονεμόμενων συντάξεων και μέσα ποσά σύνταξης για κάθε είδος σύνταξης (γήρατος, ανικανότητας, χηρείας) και για κάθε κατηγορία σύνταξης (Πολιτική, Στρατιωτική και Πολέμου), (2002, 2003, 2004, 2005).

▪ ΟΑΕΕ

Για την αποτίμηση απαιτήθηκαν τα στοιχεία των τριών παλαιότερων ταμείων, ΤΕΒΕ, ΤΑΕ και ΤΣΑ, καθώς και του νέου ταμείου. Και τα τέσσερα ταμεία λειτουργούν επί τη βάση υποθετικών εισπράξεων.

- Φύλο
- Ημερομηνία γέννησης
- Αριθμός προστατευόμενων μελών
- Ασφαλιστική κλάση
- Αριθμός εισφορών σε κάθε κλάση
- Χρηματικό ποσό που καταβλήθηκε μέσα στο έτος
- Ημερομηνία πρώτης σύνταξης
- Ημερομηνία τελευταίας σύνταξης

Τα στοιχεία αυτά αξιοποιήθηκαν κατά τρόπο διαφορετικό από τα υπόλοιπα ταμεία, δεδομένου ότι οι υποθετικές εισπράξεις και οι ασφαλιστικές κλάσεις επιτρέπουν την εύκολη ιχνηλάτηση του κάθε ασφαλισμένου ή συνταξιούχου διαχρονικά. Καταρτίστηκαν και συγκεντρωτικοί πίνακες, λαμβάνοντας πάντα υπόψη ότι η μετάβαση του ασφαλισμένου από τη μία κλάση στην άλλη ανά τριετία, καθώς και οι εισφορές και τα ποσοστά σύνταξης που θεμελιώνονται ετησίως, είναι σταθερά.

Εκτός από τα παραπάνω στοιχεία που αφορούν στην κατανομή ανά ηλικία και φύλο, χρησιμοποιήθηκαν συνολικά στατιστικά δεδομένα, που παρασχέθηκαν από τα τμήματα στατιστικής των ταμείων, καθώς και μεγέθη εσόδων και εξόδων που παρασχέθηκαν από τα λογιστήριά τους. Επιπλέον αξιοποιήθηκαν μακροοικονομικά και άλλα δεδομένα που αφορούν στους όρους και τις διατάξεις κάθε ταμείου, όπως ποσά μισθών, επιδόματα, ασφαλιστικές κλάσεις κλπ..

Για τα ταμεία της Ομάδας 2:

Οι παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν είναι αυτές που δόθηκαν από την ομάδα εργασίας EPC AWG το 2007. Περαιτέρω παραδοχές αφορούν στην τιμαριθμική προσαρμογή των συντάξεων, την αύξηση των μισθών και τον προβλεπόμενο αριθμό μελών των ταμείων, οι οποίες περιγράφονται στις σελίδες 4-6. Επίσης άλλες παραδοχές αφορούν:

- i. Ηλικιακή κατανομή των εισφερόντων = ηλικιακή κατανομή εισφερόντων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, μετακινημένη στη μέση ηλικία των ταμείων της ομάδας 2.
- ii. Αποτίμηση εισφορών = αριθμός εισφερόντων * εισφορά.
Αριθμός εισφερόντων (x, t) = Εισφέροντες (x,t-1)* [1+% μεταβολή αριθμού εισφερόντων ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (x, t-1,t)]
- iii. Εισφορά (t) = Μέση εισφορά (t-1) * [1+% μεταβολή του μέσου μισθού (t-1, t)]

- iv. Ηλικιακή κατανομή συνταξιούχων = ηλικιακή κατανομή συνταξιούχων ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, μετακινημένη στη μέση ηλικία των ταμείων της ομάδας 2.
- v. Αποτίμηση παροχών = συνταξιούχοι * ποσό σύνταξης
 Συνταξιούχοι (x, t) = Συνταξιούχοι (x, t-1) * [1+ % μεταβολή αριθμού συνταξιούχων ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (x, t-1,t)]
- vi. Ποσό σύνταξης (t) = μέση σύνταξη (t-1)* (1+ % τιμαριθμική προσαρμογή συντάξεων)

Για τα ταμεία της Ομάδας 3:

Υπολογίστηκε επιβάρυνση στο ποσό των συνολικών εισφορών της τάξεως του 10,8% και επιβάρυνση στο ποσό των συνολικών παροχών της τάξεως του 11,0%.

- **Μεταρρυθμίσεις που ενσωματώθηκαν στο μοντέλο.**

Το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ήταν το ταμείο που επηρεάστηκε κυρίως από τη μεταρρύθμιση. Στη μελέτη αυτή ελήφθησαν υπόψη παλαιές και αναθεωρημένες νομικές διατάξεις του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ σχετικά με τις προϋποθέσεις Θεμελίωσης δικαιώματος συνταξιοδότησης.

Λόγω μεθοδολογικών και χρονικών περιορισμών, η παρούσα μελέτη δεν ενσωματώνει μία σειρά από δυνητικά σημαντικούς παράγοντες της πρόσφατης μεταρρύθμισης (Ν 3655/2008), μεταξύ των οποίων οι εξής:

- ο Η μικρότερη διασπορά του συστήματος, μέσω του περιορισμού του αριθμού των ταμείων από 133 σε 13, που περιστελλεί σημαντικά τα διοικητικά κόστη και βελτιώνει τη δυνατότητα ελέγχου και εποπτείας.
- ο Τα χρηματικά κίνητρα για παραμονή στην εργασία μέχρι και 3 χρόνια πέραν του νόμιμου ηλικιακού ορίου συνταξιοδότησης και τα αυξημένα αντικίνητρα για πρόωρη συνταξιοδότηση.
- ο Η ενίσχυση των όρων που αφορούν στην άδεια μητρότητας, με στόχο τη διευκόλυνση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας.
- ο Η ίδρυση του Ασφαλιστικού Κεφαλαίου Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ), που θα συσσωρεύσει αποθεματικό προκειμένου να χρηματοδοτήσει τις καταβολές συντάξεων των ταμείων κοινωνική ασφάλισης μετά την 01.01.2019. Από την 01.01.2009, το ΑΚΑΓΕ θα χρηματοδοτείται ως εξής:
 - 10% από τα συνολικά ετήσια έσοδα ιδιωτικοποιήσεων,
 - 4% από τα ετήσια έσοδα από τον ΦΠΑ,
 - 10% από τις συνολικές ετήσιες εισπράξεις από ειδικούς κοινωνικούς πόρους των Ταμείων Κοινωνικής Ασφάλισης, υποκαταστημάτων ή λογαριασμών, όπως περιγράφεται στο άρθρο 150 του Ν 3655/2008.
- ο Την καθιέρωση του Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης, που τίθεται σε ισχύ από 01.06.2009, επιτρέποντας, μεταξύ άλλων, τη βελτίωση του ελέγχου των δαπανών. Η καθιέρωση του Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης αναμένεται επίσης να ενισχύσει τον έλεγχο των δαπανών και να διευκολύνει την επιθεώρηση της απασχόλησης, συμβάλλοντας έτσι στη μείωση της εισφοροδιαφυγής.

Ορισμένες από αυτές τις διατάξεις μελλοντικά ενδέχεται να ενσωματωθούν έμμεσα στο τρέχον πλαίσιο μοντελοποίησης.

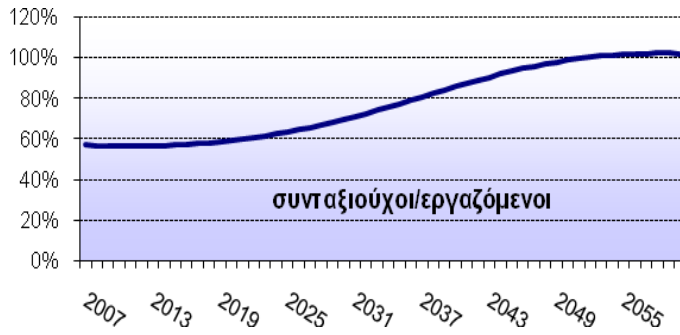
Πρόσθετες πληροφορίες, Παραπομπές

Μυλωνάς, Π. και C. de la Maisonneuve (1999), "The problems and prospects faced by pay-as-you-go pension systems: A case study of Greece", Οικονομικό Τμήμα ΟΟΣΑ, Έγγραφο Εργασίας Νο. 215.

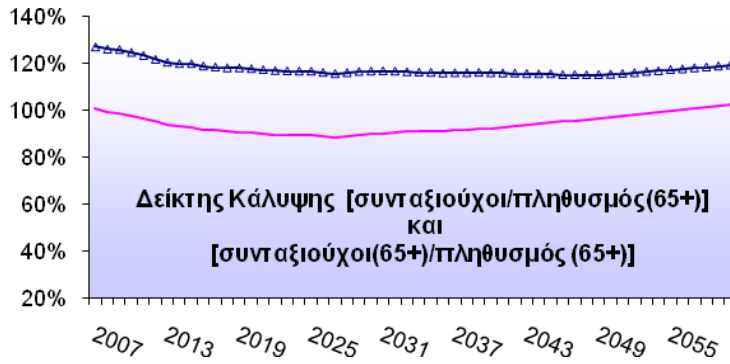
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Γραφήματα Βασικού Σεναρίου

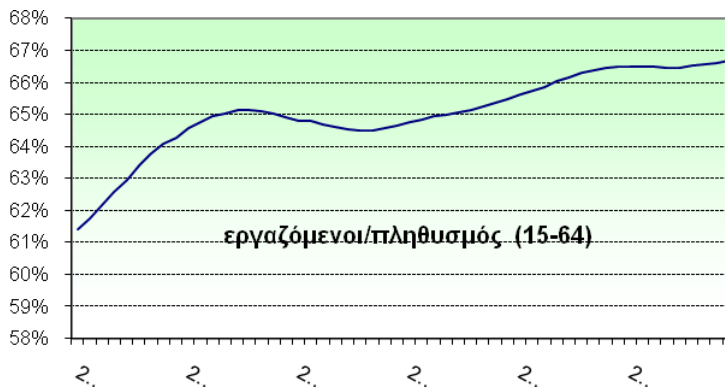
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1

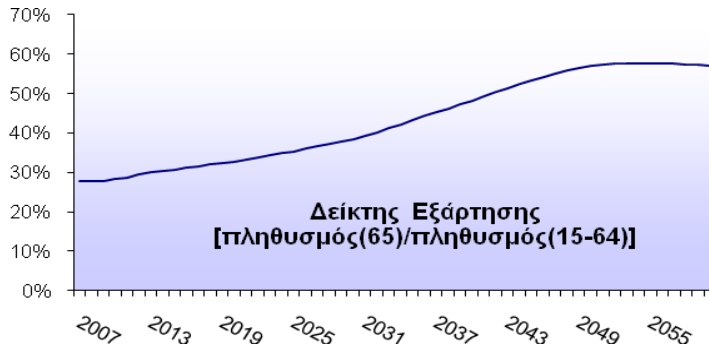
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2

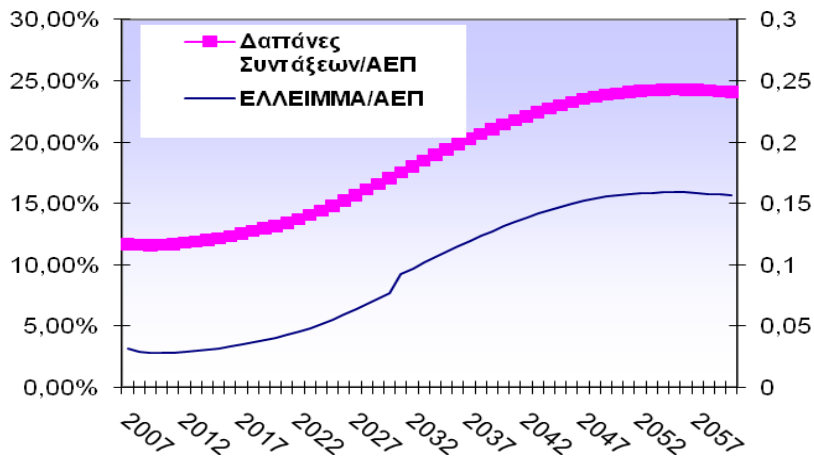
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3

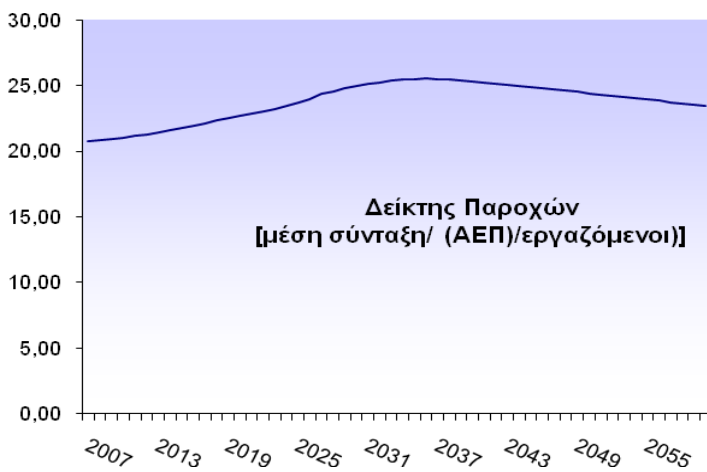
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4

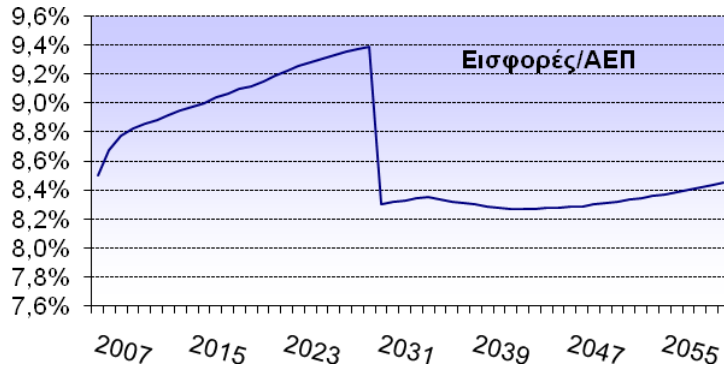
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5

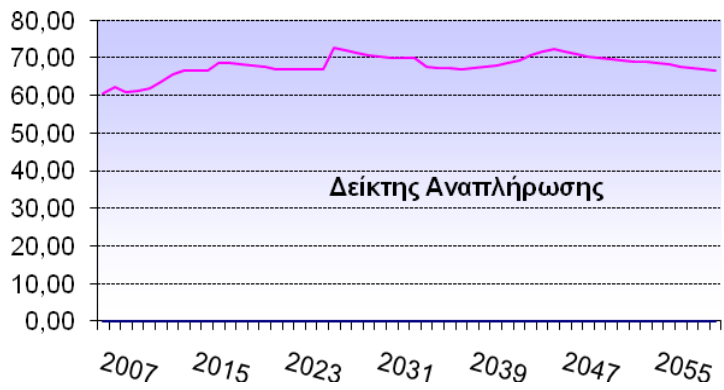
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7

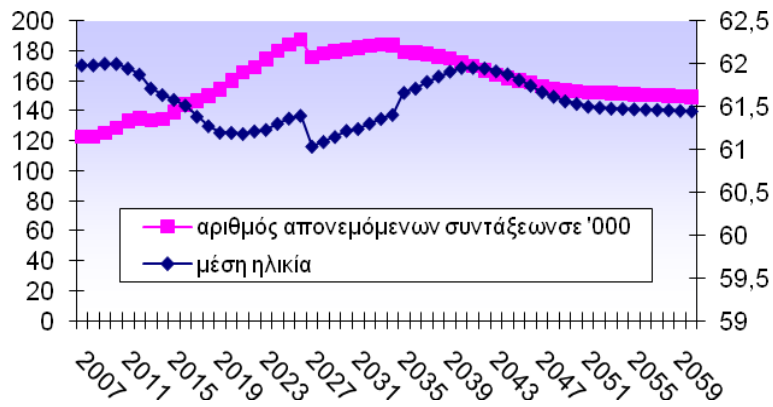
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11

